

بررسی تنگنایهای سرمایه گذاری بخش خصوصی در صنایع تولیدی استان هرمزگان

مریم هاشمی پور^۱، دکتر محمد محبی^۲

^۱گروه مدیریت، واحد قشم، دانشگاه آزاد اسلامی، قشم، ایران

^۲استادیار اقتصاد دانشکده مدیریت اقتصاد حسابداری دانشگاه هرمزگان، ایران

نام و ایمیل نویسنده مسئول:

محمد محبی

mohebmh@yahoo.com

چکیده

اهمیت سرمایه گذاری برای رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی به اندازه ای است که از آن به عنوان یکی از اهرم های قوی برای رسیدن به توسعه یاد می شود. از طرفی استان هرمزگان یکی از مهم ترین و استراتژیک ترین استان های ایران است که از قابلیت های ویژه ای در جذب سرمایه گذار داخلی و خارجی برخوردار است. در این پژوهش به بررسی موانع و مشکلات موجود بر سر راه جذب سرمایه گذاری بخش خصوصی در صنایع تولیدی این استان هستیم. در این راستا ضمن بررسی مبانی نظری و مصاحبه با صاحب نظران، مشکلات اساسی و عمده بر سر راه سرمایه گذاری بخش خصوصی در این استان در قالب پنج عامل اصلی شناسایی گردید. سپس پرسشنامه ای با ۵ متغیر اصلی و ۲۶ سوال طراحی و در اختیار اعضا نمونه قرار داده شد. نتایج جمع آوری و توسط نرم افزار SPSS به روش تحلیل عاملی، تجزیه و تحلیل گردید. نتایج حاکی از این است که مهمترین مشکل و مانع بر سر راه سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان عوامل مربوط به دولت می باشد که از جمله مهمترین آنها می توان به خطی مشی ها و سیاست گذاری های دولت اشاره نمود.

کلمات کلیدی: تنگنا، سرمایه گذاری، بخش خصوصی، صنایع تولیدی

مقدمه

میزان سرمایه گذاری بخش خصوصی در تولید ناخالص داخلی نسبت به سایر اقلام اندک است؛ اما مطالعه و بررسی سرمایه گذاری بخش خصوصی در کشورهای در حال توسعه، مبین آن است که عمده ترین دلیل کاهش نرخ رشد اقتصادی، کاهش نرخ سرمایه گذاری، به ویژه سرمایه گذاری بخش خصوصی بوده است به گونه ای که این متغیر را به عنوان یکی از متغیرهای عمده تاثیرگذار بر تولید ناخالص داخلی مطرح کرده اند.

(گرین و ویلانیووا، ۱۹۹۱).

دولت جمهوری اسلامی ایران با توجه به تجربه چندین ساله عملکرد شرکت های دولتی در اقتصاد کشور و تجربیات اداره شرکت هایی که قبلاً در بخش خصوصی ایجاد و سازمان دهی شده بودند و لزوم ایجاد شرایط لازم جهت خیزش سریع به سمت توسعه اقتصادی و اجتماعی جامعه و در راستای بهینه سازی استفاده از منابع ملی، فرصت های موجود و دارایی های جامعه، تصمیم گرفت با اجرای سیاست واگذاری شرکت های دولتی، عدم کارایی های گذشته را جبران نماید و با کاهش تصدی گری خود، از فرصت ها و نیروهای موجود به نحو مطلوب تری در جهت افزایش سطح رفاه و تعدیل پراکندگی توزیع درآمد در جامعه استفاده نماید (کميجانی، ۱۳۸۲).

با بررسی تاریخچه کشورهای پیشرفته و توسعه یافته در می یابیم که تکیه گاه اصلی این کشورها بر بخش صنعت بوده و پس از شکوفایی این بخش، سایر بخش های اقتصادی نظیر کشاورزی و خدمات نیز توانسته اند به رشد و شکوفایی قابل توجهی دست یافت. اما قابل ذکر است که شکوفایی اقتصادی و سطح استاندارد زندگی در هر کشوری، تابعی از کم و کیف تولید ملی آن کشور است. در عین حال، برای تشویق و تحریک ساکنان هر کشور به عرصه کوشش ها مولد اقتصادی و هنر آفرینی، لازم است بستر سازی و فرآیند سازی شود و محیط اقتصادی و قوانین حاکم بر آن به گونه ای فراهم گردد که در آن، فعالیت های اقتصادی مولد و هنر آفرینی ساکنان معنادار شود. از آنجا که اکثر صنایع کوچک و متوسط، توسط بخش خصوصی اداره می شوند، بررسی عوامل موثر بر سرمایه گذاری بخش خصوصی در کارگاه های صنعتی ایران به لحاظ شناخت توانمندی های اقتصادی و جهت دهی فعالیت های مولد و اشتغال زا از اهمیت خاصی در طراحی و مدیریت سیاست های اقتصادی کارآ بر خوردار ست (جلائی اسفندآبادی و صمیمی، ۱۳۹۳).

ابلاغ سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، در حقیقت بیانگر نوع نگرش نظام به فعالیت های اقتصادی کشور است. هدف اصلی از ابلاغ این سیاست ها، تبدیل اقتصاد خطی کشور به یک اقتصاد پویا، توسعه و رقابتی است که با کاهش تصدی گری دولت و توسعه فعالیت های بخش خصوصی امکان پذیر خواهد بود. در چارچوب فرآیند خصوصی سازی، یک اقتصاد رقابتی شکل گرفته و اقتصاد رقابتی به تغییر نقش دولت، ایجاد امکانات مالی جدید و گسترش رفاه عمومی منجر می شود (کیان پور، ۱۳۸۸).

سؤالات تحقیق

مهمترین موانع سرمایه گذاری بخش خصوصی کدامند؟

آیا موانع سرمایه گذاری شناسایی شده، از موانع سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان نیز می باشند؟

کدام یک از موانع سرمایه گذاری بخش خصوصی بیشترین اهمیت و کدام یک کمترین اهمیت را دارند

اهداف اساسی انجام تحقیق

شناسایی موانع و تنگناهای سرمایه گذاری بخش خصوصی با استفاده از پژوهش های تجربی پیشین

بررسی عوامل شناسایی شده به عنوان موانع سرمایه گذاری در استان هرمزگان

اولویت بندی موانع سرمایه گذاری در استان هرمزگان

ارائه راهکارهای کاربردی جهت رفع موانع و مشکلات موجود

فرضیه های تحقیق

عوامل قانونی و اداری یکی از موانع مهم سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان می باشد.

عوامل اقتصادی یکی از موانع مهم سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان می باشد.

عوامل مربوط به دولت یکی از موانع مهم سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان می باشد.

عوامل فرهنگی یکی از موانع مهم سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان می باشد.

عوامل منطقه ای یکی از موانع مهم سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان می باشد.

استان هرمزگان یکی از مهم ترین و استراتژیک ترین استان های ایران است که از قابلیت های ویژه ای برخوردار است. هرمزگان به لحاظ اقتصادی، سیاسی و ترانزیتی یکی از مهم ترین مناطق ایران است و به لحاظ دربرگرفتن تنگه هرمز؛ یکی از مهم ترین و استراتژیک ترین مناطق ایران و جهان به شمار می رود. علیرغم وجود قابلیت های و مزیت های ویژه، وجود مناطق آزاد و ویژه اقتصادی، که عوامل بسیار مهمی در جذب سرمایه گذاری بخش خصوصی هستند، این استان در جذب سرمایه گذاری بخش خصوصی و توسعه اقتصادی به موفقیت برنامه ریزی شده و مورد انتظار دست نیافته است. لذا در این پژوهش به بررسی موانع و مشکلات موجود بر سر راه جذب سرمایه گذاری بخش خصوصی در صنایع تولیدی این استان هستیم.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع تحقیقات توصیفی و پیمایشی بوده و به شکل میدانی انجام شده است. در این تحقیق به منظور گردآوری اطلاعات، پرسشنامه ای با ۲۶ سوال و ۵ بعد طراحی و در اختیار پاسخ دهندگان قرار گرفت. این پرسشنامه با نظر استاد راهنما تهیه و پس از تایید چند

مرجع ذیصلاح و تایید روایی ظاهری، روایی محتوایی آن با استفاده از جمع آوری نظر اساتید متخصص سنجیده می شود، لازم به ذکر است از آنجا که پژوهش از نوع تحلیل عاملی است، سنجش روایی پرسشنامه به روش پیش آزمون مورد نیاز نمی باشد. جهت تعیین پایایی پرسشنامه از آزمون ضریب آلفای کرونباخ کل و آلفای کرونباخ هر یک از ابعاد استفاده خواهد شد، پس از تعیین ضریب آلفای کرونباخ و در صورت قابل قبول بودن این ضریب، مراحل بعدی تجزیه و تحلیل انجام خواهد شد. از آمار توصیفی و شاخص های آماری مربوطه (میانگین، انحراف معیار، ماکزیمم و) جهت سازمان دهی اطلاعات جمعیت شناختی و نیز بررسی ویژگی های آماری داده ها ی مورد استفاده در پژوهش استفاده خواهد شد. در بخش آمار استنباطی از روش تحلیل عاملی تاییدی با چرخش واریمکس به منظور تعیین بار عاملی و اولویت بندی عوامل موثر بر عدم سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان استفاده خواهد شد. لازم به ذکر است بررسی نرمال بودن توزیع داده های پژوهش به وسیله آزمون کولموگروف- اسمیرنوف و مقایسه چولگی و کشیدگی داده ها با چولگی و کشیدگی توزیع نرمال صورت خواهد گرفت. لازم به ذکر است نرم افزار مورد استفاده در این بخش SPSS می باشد. در این پژوهش، کارشناسان، صاحب نظران و سرمایه گذاران بخش خصوصی و مدیران و رئیس صنایع تولیدی استان هرمزگان در استان هرمزگان به عنوان جامعه آماری در نظر گرفته می شوند. در تحقیق پیش رو تعداد ۷۰ نفر از کارشناسان، صاحب نظران و سرمایه گذاران بخش خصوصی و مدیران و رئیس صنایع تولیدی استان هرمزگان به عنوان نمونه پژوهش انتخاب خواهند شد.

سنجش پایایی ابزار اندازه گیری (آزمون آلفای کرونباخ)

برای پرسشنامه پژوهش آزمون آلفای کرونباخ انجام و ضریب آلفای کرونباخ ۰.۸۲ به دست آمده است که بیشتر بودن این ضریب از ۰.۷۵ نشان از قابلیت اعتماد و پایایی پرسشنامه مورد استفاده در پژوهش می باشد. از طرفی، چون تمامی سوالات در پرسشنامه مورد تحلیل قرار خواهند گرفت، آلفای کرونباخ هر یک از ابعاد پنج گانه (عوامل قانونی و اداری، عوامل اقتصادی، عوامل مربوط به دولت، عوامل فرهنگی و عوامل منطقه ای) و آلفای کرونباخ ۲۶ سوال پرسشنامه نیز به صورت جدا گانه بررسی شده نتایج حاکی از قابل قبول بودن پایایی ابزار آزمون می باشد (آلفای کرونباخ تمامی سوالات بالای ۰.۷۵ می باشد).

بررسی نرمال بودن داده ها

جهت بررسی نرمال بودن داده ها، ابتدا چولگی و کشیدگی توزیع داده ها با توزیع نرمال مقایسه گردید، که از آنجا که همه آنها در بازه (۲ و -۲) می باشد، جهت اطمینان از نرمال بودن داده ها از آزمون کولموگروف- اسمیرنوف استفاده می کنیم. از آنجا که سطح معناداری آزمون برای هر پنج متغیر و زیر مجموعه های آن، بیشتر از ۰.۰۵ می باشد، بنابراین فرض یک آزمون رد و فرض صفر مبنی بر نرمال بودن داده ها پذیرفته می شود.

تجزیه و تحلیل داده ها

آمار توصیفی

آمار توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش در جداول زیر آورده شده است:

جدول ۱. آمار توصیفی مربوط به ویژگی های کیفی پاسخ دهندگان به پرسشنامه

متغیر	سطح تغییرات	فراوانی	درصد فراوانی
جنسیت	مذکر	۳۲	٪۴۲,۶۷
	مونث	۴۳	٪۴۷,۳۳
	جمع کل	۷۵	٪۱۰۰
سن	۳۰-۲۰	۲۵	٪۳۳,۳۳
	۴۰-۳۱	۲۷	٪۳۶,۰۰
	۵۰-۴۱	۱۹	٪۲۵,۳۳
	بیشتر از ۵۰	۴	٪۵,۳۳
	جمع کل	۷۵	٪۱۰۰
تحصیلات	فوق دیپلم	۱۳	٪۱۷,۳۳
	کارشناسی	۳۹	٪۵۲,۰۰
	کارشناسی ارشد	۲۱	٪۲۸,۰۰
	دکتر	۲	٪۲,۶۷
	جمع کل	۷۵	٪۱۰۰
سابقه کار	۰ تا ۵ سال	۱۸	٪۲۴,۰۰
	۵ تا ۱۰ سال	۳۲	٪۴۲,۶۷
	۱۰ تا ۱۵ سال	۴	٪۵,۳۳
	بیشتر از ۱۵ سال	۲۱	٪۲۸,۰۰
	جمع کل	۷۵	٪۱۰۰

در جدول زیر شاخص های آماری متغیرهای پژوهش نشان داده شده است:

جدول ۲. شاخص های آماری متغیرهای تحقیق

متغیر	تعداد	حداقل مقدار	حداکثر مقدار	میانگین	انحراف استاندارد
عوامل قانونی و اداری	۷۵	۲,۴۰	۴,۴۰	۳,۳۷	۰,۴۶۵
عوامل اقتصادی	۷۵	۲,۴۳	۴,۷۱	۳,۵۱	۰,۴۵۱
عوامل مربوط به دولت	۷۵	۲,۳۳	۴,۸۳	۳,۵۲	۰,۵۳۵
عوامل فرهنگی	۷۵	۱,۶۷	۵	۳,۴۵	۰,۶۳۱
عوامل منطقه ای	۷۵	۱,۸۰	۴,۴۰	۳,۴۳	۰,۵۳۹

آمار استنباطی

در ابتدا به منظور بررسی مهیا بودن شرایط اولیه برای اجرای آزمون تحلیل آماری از آزمون KMO و آزمون کرویت بارتلت استفاده می شود. نتایج در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول ۳. ضریب KMO و آزمون کروییت بارتلت

ضریب KMO		
تست کروییت بارتلت	آماره آزمون	۹۶,۰۳۱
	درجه آزادی	۱۰
	سطح معناداری	۰,۰۰۰

مقدار ۰,۶۷۶ (بزرگتر از ۰,۶) و عدد معنی داری آزمون کروییت بارتلت $\text{sig}=0.000$ (کوچکتر از ۰,۰۵) نشان دهنده شرایط اولیه برای اجرای آزمون تحلیل عاملی است. عوامل به دست آمده، در کل ۶۸,۲۹۸٪ از کل واریانس جامعه را تبیین می کنند. حال با استفاده از بار عاملی بر اساس آزمون تحلیل عاملی، عوامل و شاخص ها از مهمترین عامل به کم اهمیت ترین عامل رتبه بندی خواهد شد. نتایج در جدول زیر ذکر شده است. لازم به ذکر است عواملی که بار عاملی آنها کمتر از ۰,۵ می باشد، از لیست مشکلات و موانع حذف می شوند.

جدول ۴. بارهای عاملی و الویت بندی مشکلات و موانع سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان

رتبه	بعد	بارهای عاملی	رتبه	مشکلات و موانع سرمایه گذاری بخش خصوصی	بارهای عاملی	رد / تایید عامل
۱	عوامل مربوط به دولت	۰,۷۴۹	۱	خطی مشی ها و سیاست گذاری های دولت	۰,۸۱۳	تایید
			۲	عدم وجود شفافیت در فضای تولید	۰,۷۹۷	تایید
			۳	عدم ثبات نسبی در نرخ تعرفه ها و قیمت ها	۰,۷۹۳	تایید
			۴	عدم ثبات در سیاستها پس از تغییر مدیریت ها	۰,۷۴۳	تایید
			۵	وجود تبعیض بین بخش های تولیدی و بخش های خدماتی	۰,۵۳۶	تایید
			۶	شفاف نبودن اطلاعات و آمار	۰,۴۳۹	رد
۲	عوامل اقتصادی	۰,۷۳۴	۱	عدم کنترل واردات و جلوگیری از قاچاق کالا	۰,۸۰۸	تایید
			۲	برخورد نامناسب و غیرمنطقی با تحریم های اقتصادی	۰,۸۰۸	تایید
			۳	عدم امنیت و تضمین مناسب سرمایه	۰,۶۸۳	تایید
			۴	عدم ارائه تسهیلات مناسب به بخش های مولد	۰,۶۴۸	تایید

رتبه	بعد	بارهای عاملی	رتبه	مشکلات و موانع سرمایه گذاری بخش خصوصی	بارهای عاملی	رد / تایید عامل
			۵	عدم تناسب نرخ تسهیلات بانکی با شرایط تولید	۰,۶۷۴	تایید
			۶	بالابودن هزینه های مبادلاتی تسهیلات مثل وثایق و..	۰,۵۸۵	تایید
			۷	عدم توجه کافی به تولید در اجرای قانون هدفمندی یارانه	۰,۵۶۴	تایید
			۱	عدم وجود امکانات مناسب خدمات عمومی مثل تفریحی، بهداشتی و...	۰,۹۶	تایید
			۲	عدم وجود مدیریت کارا و توانمند	۰,۹۴۹	تایید
			۳	عدم وجود استراتژی منطقه ای برای هدایت سرمایه گذاران	۰,۷۸۹	تایید
			۴	عدم وجود امکانات زیر بنایی کافی مثل جاده ، راه آهن، فرودگاه و...	۰,۵۶۶	تایید
			۵	بروز نبودن تکنولوژی ها و عدم ارتقا دانش فنی	۰,۴۵۹	رد
			۱	تعطیلات رسمی و مرخصی های طولانی	۰,۹۳۷	تایید
			۲	عدم وجود نظام اداری روان و تسهیل کننده امر سرمایه گذاری	۰,۸۱۸	تایید
			۳	عدم انعطاف پذیری قوانین در برخورد با سرمایه گذاران خرد وکلان	۰,۷۵	تایید
			۴	عدم ارتباط منسجم بین مراکز علمی و واحدهای تولیدی	۰,۶۳۴	تایید
			۵	عدم ثبات در قوانین و مقررات مربوط به سرمایه گذاری	۳۳۳۰	رد
			--	برخورد نامناسب نهادها و سازمان های مرتبط با امر سرمایه گذاری	---	
			--	ارزشمند نبودن تفکر سرمایه گذاری در تولید	---	رد
			--	وجود فرهنگ نامناسب کار و تولید	---	

بنابراین در ادامه بر اساس نتایج جدول بالا، به فرضیه های پژوهش پاسخ می دهیم

جدول ۵. بررسی فرضیه های پژوهش

فرضیه	بار عاملی	رد/تایید فرضیه
عوامل قانونی و اداری یکی از موانع مهم سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان می باشد.	۰,۶۹۷	تایید فرضیه
اقتصادی یکی از موانع مهم سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان می باشد.	۰,۷۳۴	تایید فرضیه
عوامل مربوط به دولت یکی از موانع مهم سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان می باشد.	۰,۷۴۹	تایید فرضیه
عوامل فرهنگی یکی از موانع مهم سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان می باشد.	۰,۴۱۱	رد فرضیه
عوامل منطقه ای یکی از موانع مهم سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان هرمزگان می باشد.	۰,۷۲۹	تایید فرضیه

نتیجه گیری

مهمترین موانع و مشکلات سرمایه گذاری بخش خصوصی در استان به ترتیب اولویت عبارتند از:

عوامل مربوط به دولت

عوامل اقتصادی

عوامل منطقه ای

عوامل قانونی و اداری

بر اساس نتایج به دست آمده از نظرسنجی از اعضای نمونه، عوامل فرهنگی جز موانع و مشکلات بر سر راه سرمایه گذاری بخش خصوصی محسوب نمی شوند. زیر عامل های مربوط به هر یک از عامل های اصلی پنج گانه نیز دسته بندی شده اند، بنابراین مهمترین عامل در میان عوامل لحاظ شده، خطی مشی ها و سیاست گذاری های دولت در این خصوص می باشد.

زمینه‌ی تحقیقات آتی

- ✓ پیشنهاد می‌گردد پژوهش پیش رو با سایر روش‌ها تحلیل آماری نظیر، معادلات ساختاری، تکنیک‌های AHP و مقایسات زوجی فازی انجام گرفته و نتایج مورد مقایسه قرار گیرد.
- ✓ پیشنهاد می‌گردد طی مصاحبه‌های سایر موانع و مشکلات بر سر راه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی شناسایی شود و پژوهش با عوامل جدید انجامی گیرد.
- بدیهی است در هر پژوهش علمی موانع، محدودیت‌ها و مشکلاتی بر سر راه خود دارد. حل این مشکلات می‌تواند زیربنای پژوهش‌های آتی قرار گیرد. از جمله مشکلات و موانع پژوه می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:
- ✓ یافته‌های تحقیق محدود به دوره زمانی جمع‌آوری اطلاعات است و با تغییر شرایط و زمان، نتایج تغییر می‌یابند.
- ✓ پژوهش انجام شده در حجم نمونه کوچک انجام شده است و تعمیم آن به سایر جوامع بایستی با احتیاط انجام شود.
- ✓ دسترسی به سرمایه‌گذاران عمده، اساسی و یا سرمایه‌گذارانی که در خارج از استان هستند وجود نداشته و نتایج تحت تاثیر بیشتر سرمایه‌گذاران و کارشناسان داخلی می‌باشد.

- منابع داخل متن:

مقاله منبع	فارسی	انگلیسی
یک نویسنده	(کميجانی، ۱۳۸۲)	(Greenvilleans,1999)
دو نویسنده	(جلائی اسفندآبادی و صمیمی، ۱۳۹۳)	
بیشتر از دو نویسنده	(کیان پور، ۱۳۸۸)	

لیست منابع و مراجع

- ۱- آذر، عادل. (۱۳۸۸). آمار و کاربرد آن در مدیریت، جلد اول و دوم. تهران: انتشارات سمت
- ۲- ابراهیم علی، معلمی نوشین، بختیاری اعظم، شفیعی هدی، (۱۳۹۲)، بررسی تحلیلی سرمایه گذاری مستقیم خارجی در ایران و استان هرمزگان، سازمان امور اقتصادی و دارایی هرمزگان.
- ۳- بیژن بیدآباد، (۱۳۸۲) امنیت اقتصادی و رشد سرمایه گذاری،
- ۴- سازمان امور اقتصادی و دارایی استان سمنان، (۱۳۹۱). تحلیل موانع سرمایه گذاری خارجی در استان سمنان،
- ۵- دستار، حسین، (۱۳۸۸) بررسی موانع در خصوص راهکارهای جذب سرمایه گذاری در منطقه ویژه اقتصادی پارس، دانشگاه پیام نور گرمسار.
- ۶- سلیمان قاسمیان، نگاهی به مفهوم امنیت اقتصادی و نقش آن در توسعه اقتصادی، مجموعه مقالات همایش راهکارهای توسعه امنیت اقتصادی مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی
- ۷- سعید مشیری، کیان پور، (۱۳۹۱)، عوامل موثر بر جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی، یک مطالعه بین کشوری (۲۰۰۷-۱۹۸۰)، فصلنامه اقتصادی مقداری، (۲)، ۹، ۳۰-۱.
- ۸- سعیدی، زهرا، میعاد، علی (۱۳۸۹)، بررسی عمده موانع سرمایه گذاری خارجی در ایران از دیدگاه سرمایه گذاران خارجی، پژوهش های اقتصادی، ۲۰۰-۱۸۱.
- ۹- عظیمی، آقاجانلو، نصیری، (۱۳۹۱)، تعیین عوامل موثر بر سرمایه گذاری در شهرک صنعتی استان زنجان، نهمین کنفرانس بین المللی مهندسی صنایع MADM.
- ۱۰- عمادزاده، دکتر محمد کاظم، عبازاده، محمد علی، برجی دولت آبادی، ابراهیم، موانع حقوقی جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی، سیاسی اقتصادی، شماره ۲۴۳.
- ۱۱- فرزین، محمدرضا، اشرفی یکتا، فهیمی فریکتا، (۱۳۹۱)، بررسی اثر سرمایه گذاری مستقیم خارجی بر رشد اقتصادی: تلفیق روش های سیستم دینامیک و اقتصاد سنجی، فصلنامه پژوهش ها و سیاست های اقتصادی سال بیستم، شماره ۶۱، صفحات ۶۲-۲۹.
- ۱۲- فرهاد رهبر، بررسی موانع تشکیل سرمایه و سرمایه گذاری در بخش صنعت، ۱۳۸۴، ص ۵.
- ۱۳- محمدزاده اصل، صبری بقایی، مدیرروستا (۱۳۸۹)، بررسی عوامل موثر بر جریان های سرمایه گذاری خارجی در کشورهای در حال توسعه.
- ۱۴- محمودی، ناهید (۱۳۹۳). رتبه بندی موانع سرمایه گذاری مستقیم خارجی در استان هرمزگان با تکنیک AHP، اولین کنفرانس بین المللی مهندسی صنایع، مدیریت و حسابداری.
- ۱۵- مجید فرح پور، فقر، فساد و تبعیض، موانع توسعه در ایران، تهران، انتشارات رسا، ۱۳۸۳، ص ۱۹۷

16. Ahmad, Imtiaz and Qayyum, Abdul (2008), Effect of Government Spending and Macro- Economic Uncertainty on Private Investment in Services Sector: Evidence from Pakistan, European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences, MPRA Working Paper, ISSN 1450-2275 11
17. Khan, Mohsin S, and Carmen M. Reinhart (1990), Private Investment and 17. Economic Growth in Developing Countries, World Development 18: 1, pages 19-27
18. Fujii Takao, Hiraga Kazuki, Kozuka Masafumi (2013), Effects of public investment on sectoral private investment: A factor augmented VAR approach, Journal of the Japanese and International Economies, Volume 27 , Pages 35-47.
19. Barro, Robert. (1991). Government Spending in a Simple Model of Endogenous Growth. Journal of Political Economy, No.98, Feb, PP.103-125